

Suvi Tuohino

SADUTUS TYÖVÄLINEEKSI -KOULUTUS

Opinnäytetyö

Kevät 2015

KAJAANIN
AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TIIVISTELMÄ

Tekijä(t): Suvi Tuohino

Työn nimi: Sadutus työvälineeksi -koulutus

Tutkintonimike: Sairaanhoidaja

Asiasanat: Sadutus, koulutus, toiminnallinen opinnäytetyö

Sadutus on Suomessa kehitetty kuuntelemisen ja kertomisen menetelmä, jota on paljon tutkittu ja käytetty myös kansainvälisesti. Menetelmän avulla sadutettava saa kokemuksen kuulluksi tulemisesta, osallisuudesta ja sen avulla voi rakentaa itsetuntoa ja itseluottamusta, käsitellä sisäistä tunne-elämäänsä ja saada kokemuksen kuulluksi tulemisesta. Saduttaja voi oppia kuuntelemaan ja saamaan kokemuksellista tietoa, pysähtyä sadutettavan ajatusten äärelle ja tehdä havaintoja esimerkiksi lapsen kehityksestä. (Riihelä, Karlsson, Karimäki, Lastikka, 2008: 98-99)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja arvioida koulutustilaisuus sadutuksesta vapaaehtoisille perhekahvilatyöntekijöille ja lapsia hoitaville MLL:n hoitajille. Toimeksiantajana opinnäytetyölle oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää miten, missä ja milloin saduttajat voivat käyttää sadutusta. Tuloksia siitä, lisääkö menetelmä aikuisen ja lapsen välistä vuorovaikutusta, ei tällä opinnäytetyöllä kyetty mittaamaan, koska tehtävänä oli koulutuksen avulla esitellä menetelmä ja sen käyttö kohderyhmälle. Koulutustilaisuudesta kerätyn palautteen avulla voidaan kuitenkin arvioida ja ennustaa menetelmän käyttämistä ja sen vaikutuksia kohderyhmän tekemässä työssä.

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö, joka etenee tuotteistamisprosessin mukaisesti. Opinnäytetyön konkreettinen tuotos on koulutustilaisuus ja tämä kirjallinen raportti liitteineen. Opinnäytetyöllä saatiin selvitettyä miten, missä ja milloin kohderyhmä voi käyttää sadutusta. Lisäksi ilmeni, että koulutustilaisuus oli onnistunut tapa sadutukseen perehdyttämiseksi. Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää jatkotutkimusta aiheesta tehtäessä ja tulosten ja jatkotutkimuksen perusteella aiheesta voisi kehittää erilaisia tuotteita käytäntöön.

ABSTRACT

Author(s): Suvi Tuohino

Title of the Publication: Education Session on the Storycrafting Method as a Tool

Commissioned by: Mannerheim League for Child Welfare

Degree Title: Nurse

Keywords: Storycrafting, education, functional thesis

Storycrafting refers to listening and creating a dialog between a storyteller and storycrafter. The method was developed in Finland, and it is researched and used internationally. Storycrafting gives for the storyteller an experience of being heard and co-partnership, which builds their self-esteem and self-confidence. The storycrafter can learn to stop to listen to the storyteller's thoughts, receive experiential knowledge, and observe children's growth.

The purpose of this thesis, commissioned by the Kainuu Association of the Mannerheim League for Child Welfare, was to plan, organize and evaluate an education session on storycrafting for a target group of family cafe and nanny volunteers. The objective was to study how, where and when storycrafters could use the storycrafting method. However, this thesis did not yield results regarding whether the method increased interaction between grown-ups and children, because the task was to introduce the method to the target group. Feedback about the education helps to evaluate and anticipate how the method can be used and how it influences the work of the target group.

This functional thesis progressed in accordance with a productization process and resulted in the education session organized for family cafe and nanny volunteers and report on the education. The thesis clarifies how, where and when the target group can use storycrafting. It also became clear that the education session was a successful way to provide information about the method. This thesis can be utilized in further research on the subject, and based on further research on the subject a variety of products can be developed.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	2
2.1 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	2
2.2 Toimeksiantaja	3
2.3 Toiminnallinen opinnäytetyö	5
3 SADUTUS	6
3.1 Kuuntelemisen ja kertomisen menetelmä.....	7
3.2 Saduttamisen kaava	9
4 TUOTTEISTAMISPROSESSI	11
4.1 Ideointivaihe	11
4.2 Tiedonkeruu ja suunnitteluvaihe	12
4.3 Toteutusvaihe.....	14
4.4 Tilaisuuden raportointi, arviointi ja analysointi	16
5 TULOKSET	18
5.1 Sadutuskoulutus koulutukseen osallistujan näkökulmasta	19
5.2 Kehittäminen ja jatkotutkimusaiheita	20
5.3 Tulosten yhteenveto ja johtopäätökset	21
6 POHDINTA.....	22
6.1 Prosessin ja oppimisen arviointi	22
6.2 Eettisyys ja luotettavuus	24
LÄHTEET	26
LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Kuunteleminen on lasten ja nuorten mielestä yksi tärkeimmistä YK:n julistamista lapsen oikeuksista.”(Karlsson, 2014: 17)

Opinnäytetyön aiheena on sadutus, jonka on kehittänyt psykologi Monika Riihelä 1980-luvulla. Tekijä tutustui aiheeseen ensimmäisen kerran kesällä 2013 suorittaessaan lasten ja nuorten mielenterveys -opintoja. Lisää mielenkiintoa aiheeseen toi mielenterveys- ja päihdehoitotyö -opintojaksolla lehtori Raila Arpala, joka mainitsi aiheen olemassa olost ja toimeksiantajasta.

Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry. Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja arvioida koulutustilaisuus sadutuksesta vapaaehtoisille perhekahvilatyöntekijöille ja lapsia hoitaville MLL:n hoitajille. Sadutus antaa virikkeitä käytännön työhön ja sen avulla toimintaa voidaan jatkossa kehittää ja tutkia; esimerkiksi miten lapsen osallisuutta ja kuuntelemista voidaan sadutuksen avulla lisätä perhekahvilatoiminnassa ja miten lapsen ja aikuisen vuorovaikutusta voidaan lisätä vertaistoiminnassa.

Aiheen ulkopuolelle on rajattu sadutuksen vaikutukset lapsen ja aikuisen välisessä vuorovaikutuksessa, koska tällä tutkimuksella ei niitä kyetä mittaamaan. Sen sijaan lapsen osallisuuden lisäämistä voidaan ennustaa palautteiden perusteella.

Opinnäytetyö kehittää hoitotyön kompetensseista ohjausosaamista ja terveydenedistämisen osaamista. Koulutustilaisuudenjärjestämisen avulla kehitty tapah-tuman järjestämiseen liittyvät taidot, yhteistyötaidot ja ohjaustaidot. Sadutuksen avulla voi kehittää kriittistä ajattelua ja reflektiivisyyttä eli itseensä ja toisiin pei-laavaa kriittistä ajattelua sekä saduttajana, että sadutettavana.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

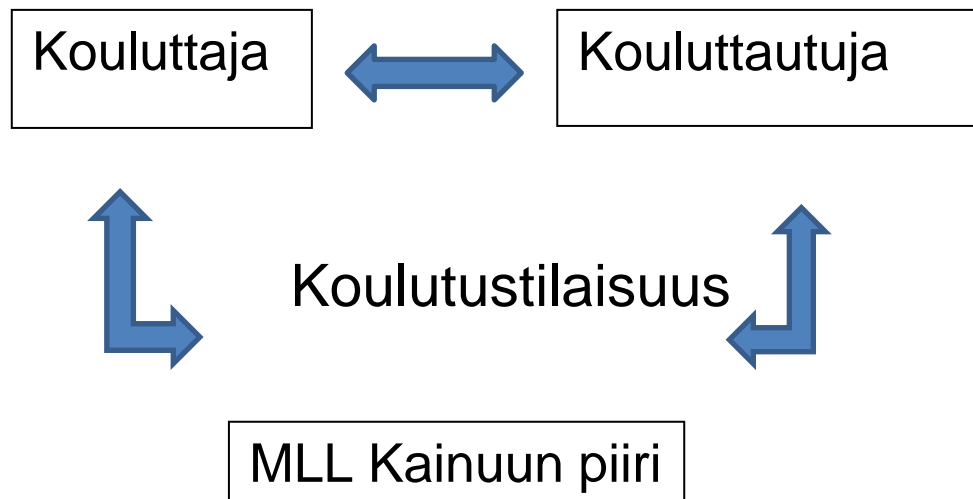
Opinnäytetyön tarkoitus ohjaa tutkimusstrategisia valintoja. Pohdittaessa sopivinta tutkimusstrategiaa voidaan esittää kysymyksiä. Mikä on ongelma? Vaatiiko tutkimus käyttäytymisen ja toimintojen kontrolloimista? Kuvaako tutkimus ilmiötä luonnollisesti? Onko tutkittava ilmiö nykyaikaan sijoittuva vai historiallinen? Tutkimus voi siis olla kartoittava, selittävä, kuvaileva tai ennustava. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2007: 133–134)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja arvioida koulutustilaisuus sadutus –menetelmästä vapaaehtoisille perhekahvilatyöntekijöille ja lapsia hoitaville MLL:n hoitajille. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää koulutuksen ja palautteiden avulla mahdollisuutta lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen kehittämiseen sadutusta käyttämällä.

Järjestetyn koulutuksen avulla kohderyhmä perehdytettiin sadutuksen taustoihin ja ohjeistettiin sadutuksen käyttämiseen. Näin ollen heidän käyttöönsä saatettiin uusi työväline mahdollistamaan lasten osallistamisen lisäämistä, vuorovaikutuksen kehittymistä ja mielenterveyden tukemista.

Tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössä ovat:

- Miten, missä ja milloin kohderyhmä voi käyttää sadutusta?
- Miten sadutus -koulutustapahtuma voidaan järjestää?

Kuvio 1. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys

Teoreettinen viitekehykseni koostuu kouluttajasta, kouluttautujasta, toimeksiantajasta ja perehdytysprosessista.

Prosessi koostuu yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta toimeksiantajan, perehdyttäjän ja perehdytettävän välillä. Tiedon rakentaminen on arkista kokemusta tapahtuman järjestämisestä, dialogia toimeksiantajan kanssa ja reflektiota eli vuorovaikutusta ja omien kokemusten peilaamista uusiin kokemuksiin. Toimeksiantajan ja tekijän aiempi kokemus olivat tärkeitä seikkoja tapahtumaa suunniteltaessa ja järjestettäessä. Kokemuksen lisäksi teoreettinen tieto on tärkeää, koska asiantuntija pystyy yhdistämään teoreettisen tiedon sekä kokemuksellisen tiedon osaamiseksi ja osaaminen näkyy myös työskentelyssä.

2.2 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry. Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL), alun perin kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto, on perustettu 4.10.1920. Liiton muodostivat keskusjärjestö ja paikallisosastot, jotka olivat itsenäisiä rekisteröityjä yhdistyksiä ja sitoutuivat noudattamaan liiton ohjelmaa. Liiton tarkoituksiksi määriteltiin kaikki lastensuojelutyö, mikä ei lain mukaan kuulunut valtiolle tai kunnalle. Mannerheimin Las-

tensuojeluliiton työn perustana toimivat liiton perustamisjulistus, säännöt, MLL:n Suunta 2024 ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Mannerheimin Lastensuojeluliiton arvoja ovat inhimillisyys, lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu ja yhdenvertaisuus. Mannerheimin Lastensuojeluliiton periaatteita ovat: ilo, avoimuus, osallisuus, kumppanuus ja arjen arvostus. (Arvot. Mannerheimin lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry:n www-sivusto. <http://kainuunpiiri.mll.fi/kainuun_piiri/arvot/ > 11.11.2014)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri on perustettu vuonna 1950. Se on kansalaisjärjestö, jonka toiminnan tarkoitus on edistää toimialueellaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja tervettä kehitystä ja perusturvaa. Yhteiskunnan muutoksiin piiri reagoi vapaaehtoistoimintaa ja ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä kehittämällä ja edistämällä. Nykyään Kainuun piiri sisältää 13 paikallisyhdistystä, joiden jäsenmäärä on noin 1800 henkilöä. MLL:n paikallisyhdistysten lapsi- ja perhetoiminta perustuu vapaaehtoistyöhön. (Alhainen, H. 2010.)

Yhdessä paikallisyhdistysten kanssa Kainuun piiri vastaa muuttuvan yhteiskunnan haasteisiin ja toteuttaa valtakunnallisia linjauksia. Päämäärinä Kainuun piirillä ovat:

- Lapsi on osallinen ja näkyvä yhteiskunnan jäsen.
- Jokaisella lapsella on hyvä ja onnellinen arkiympäristö.
- Vanhemmuus ja kasvatustyö saavat arvostusta ja tukea.
- Vapaaehtoistyö, toisen auttaminen, välittäminen ja yhteisen vastuun kantaminen ovat yhteiskunnan näkyviä arvoja.

Mannerheimin lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry. tarjosi aiheeksi saduttamiseen liittyvää aihetta. MLL:n toiveena oli, että sadutusta esitellään perhekahviloiden vapaaehtoisille ja lastenhoitajille. MLL kouluttaa hoitajia lapsiperheille ja tarjoaa hoitopalvelua esimerkiksi lapsen sairastuessa. Opinnäytetyössä hoitajista käytetään nimitystä MLL:n hoitajat. Lisäksi MLL:n perhekahviloissa on vapaaehtoisesti

”työskenteleviä” äitejä ja isiä. Heistä käytetään lyhyemmin nimitystä vapaaehtoiset.

2.3 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on ohjata käytännön toimintaa, opastusta tai toiminnan järjestämistä. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa jokin produkti, kuten esimerkiksi esine, tapahtuma, ohjeistus, näyttely, opas, portfolio tai kongressi (Aalto, Hätönen, Vaherva, 1992: 66–67). Tässä opinnäytetyössä se on ammatilliseen käyttöön suunnattu ohjeistus tapahtuman avulla.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tulee yhdistyä käytännön toteutus sekä raportointi tutkimusviestinnällisin keinoin. Toiminnallinen opinnäytetyöprosessi koostuu toimeksiannosta, tavoitteiden ja tarkoituksen selvittämisestä ja aiheen rajaamisesta. Lähdemateriaalia hankitaan sähköisessä muodossa (tutkimuksia, opinnäytetöitä) kirjallisuutena ja kokemuksellisessa muodossa sadutusta käyttämällä. Materiaalin avulla voidaan sisäistää keskeiset käsitteet, jotka opinnäytetyössä tulevat esille. Näistä rakentuu viitekehys ja näin voidaan muotoilla kehittämistehävä. Aiempien vaiheiden jälkeen voidaan tehdä tuotteen käsikirjoitus, tuotantosuunnitelma ja tuotantokäsikirjoitus. Sen jälkeen voidaan valmistaa itse tuote, joka testataan ja arvioidaan lopputuotteena. Pohdinta ja kirjallinen dokumentointi ovat tärkeitä vaiheita ja eettisyyttä sekä luotettavuutta tulee tarkastella. (Vilkkä & Airaksinen 2003: 16–40)

Opinnäytetyön tekijän aiemman koulutuksen ja työkokemuksen johdosta tilaisuudenjärjestäminen tuntui luonteelta vaihtoehdolta menetelmän esittelemiseksi. Opinnäytetyötä tehdessä oli huomioitava se, että kokemosoppimisen vaarana voi olla ylileistäminen jolloin toistetaan helposti sitä, mikä ennen on toiminut. Toisaalta kokeneisuus ei ole täydellistä tietoa vaan avoimuutta kokemuksille. Yleisin oppimislähde ovat muut ihmiset, mikä kertoo oppimisen sosiaalisesta luonteesta. (Jalava & Virtanen 1998: 37–48)

3 SADUTUS

Satu on määritelty suppeaksi kertovan kirjallisuuden lajiksi, jossa on vahva mielikuvitusaines. Satujen tapahtumat eivät aina liiku todellisessa maailmassa tai ajassa vaan epätodellisessa sadun maailmassa, jossa miltei kaikki voi olla mahdollista. (Piela & Rausmaa, 1982: 85–86) Satuja voi hyödyntää kasvatuksessa ja niiden avulla voi opettaa moraalisia ja eettisiä asioita. Satujen rakenne on yleensä yksinkertainen ja sadut ovat terapeuttisia, sillä niiden avulla voidaan kohdata vaikeita asioita ja hahmoihin voidaan samaistua ja maailmaa voidaan todentaa sadun avulla. Lisäksi omaa elämäänsä voi peilata satuihin. (Gustavsson & Primietta, 2000, 1–2)

Sadut ovat tuttuja lapsuudesta. Ne ovat tuttuja sekä lapsille että aikuisille, ja niihin palataan eri yhteyksissä eri elämänvaiheissa aina uudelleen ja uudelleen. Lapset kohtaavat pelkoja satujen kautta, kun taas aikuiset palaavat muistoihin satuihin törmätessään. Ymmärrys saduista on erilainen aikuisena kuin lapsena, ja aikuisina voimme löytää niistä erilaisia näkökulmia, verrattuna siihen, miten sadut koetaan lapsuudessa. (Kinanen, 2009: 86–88)

Sadutus on Suomessa 1980-luvun alussa psykologi Monika Riihelän kehittämä terapeuttinen kuuntelemisen ja kertomisen menetelmä. Riihelän aloitteen johdosta vuonna 1995 käynnistynyt Stakesin (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus) koordinoima *Satukeikka-hanke* nosti menetelmän laajempaan tietoisuuteen ja hankkeen aikana menetelmä nimettiin sadutukseksi. Näin ollen kyseinen hanke on osa sadutusmenetelmän syntyä. Projektissa lapsia sadutettiin eri paikkakunnilla verkoston kehittämiskeskuksissa työskentelevien ammattilaisten toimesta ja lapset olivat satujen avulla kirjeenvaihdossa toisien paikkakuntien kanssa. (Karlsson, 2014:14,192-201)

Saduttamalla lasten kulttuuriin- tutkimus vuonna 1999 analysoi Liisa Karlssonin toimesta sadutusta, sadutuksen kehittämistä ja sen eri muotoja. Lisäksi tutkimus on selvittänyt sadutuksen vaikutuksia lapsiin. Tutkimus toi esiin lasten ja aikuisten säännöllisen yhteistyön ja verkostoitumisen merkityksen. Lisäksi tutkimus kuvaa Satukeikka –projektissa syntyneitä verkostomallia ja sitä millaisia työme-

netelmiä lasten kanssa tehtävään yhteistyöhön tarvitaan lasten osallistamiseksi. (Karlsson, 1999: 23,130,151,172-178) Karlsson on tehnyt väitöskirjan vuonna 2000 sadutusta koskien aiheesta *Lapsille puheenvuoro –Ammattilaisten perinteet murroksessa*. Väitöskirjassa käsitellään sadutusta työssään käyttävien ammattilaisten käsityksiä työnsä muuttumisesta. Menetelmän käyttämisen myötä aikuisten toimintatavat muuttuivat lasta enemmän huomioiviksi. Lisäksi lasten analyysejä omista saduista on koottu väitöskirjaan. (Karlsson, 2014: 200–201) Väitöskirjoja saduttamiseen liittyen on tehty useita erityisesti kasvatustieteen alalla (Karlsson, 2014: 208–209).

Sadutusta on tutkittu mielenterveytyössä jonkin verran lähinnä opinnäytetöiden muodossa. Saduttamista työssään käyttävien lasten psykiatrisen osaston sairaanhoitajien kokemuksia ovat haastatellen tutkineet opinnäytetyössään Heikkinen & Kananen (2001). Opinnäytetyön tulosten mukaan sadut tukevat psykiatrista hoitoa ja auttavat vahvistamaan lapsen itsetuntoa kiehtovien tunnekokemuksien kautta. Sadun avulla lapsi pystyy ilmaisemaan itseään paremmin. (Heikkinen & Kananen, 2001: 34-42)

Menetelmä on käytössä myös kansainvälisesti. Sadutusta on käytetty mm. vieraan kielen oppimisen yhteydessä, lasten vuorovaikutustaitojen tutkimisessa ja onnellisuuden mittaamisessa. (Karlsson 2014: 197–209, 118–124, 209–214)

3.1 Kuuntelemisen ja kertomisen menetelmä

Sadutuksen avulla rakentuvat yhteisyys ja kuuntelu. Sadutettu satu on kulttuurin ilmentymä, jota voidaan käyttää suunnittelun välineenä ja pedagogisena toimintatapana. Sadutuksessa tulee esiin sisäinen puhe näkyvässä muodossa ja sitä voidaan ajatella terapeuttisena tuotoksena, jonka avulla sekä kuuntelija että kuultava oppivat jotakin toisiltaan. Sadutus luo vastavuoroista toimintakulttuuria. Sitä voidaan käyttää helppokäyttöisyytensä ansiosta missä tahansa, esimerkiksi kotona, päiväkodissa, koulussa, mummolassa, neuvolassa, kerhoissa, kansainvälisessä yhteistyössä ja nuorisotyössä, sekä kulttuurityössä. (Karlsson, 2014:18, 21–30) Menetelmä on syvällistä vuorovaikutusta kertojan ja saduttajan välillä.

Siinä korostuvat kuuntelu, luottamus, vuorovaikutus, osallisuus ja kiinnostus siitä mitä toinen kokee, ajattelee, kertoo ja tuntee. (Riihelä, 2006:56, Karlsson, 2014; 199–200) Satu on hiljaista tietoa. Se syntyy sadutettavan sisäisestä puheesta, tiedosta, tuntemuksista ja kokemuksista ja kuuntelija voi oppia kuuntelemalla. Saduttajalla tulee olla suuret korvat, tarkat silmät, herkäät tuntosarvet, taitoa ja tietoa. (Karlsson, 2014; 29, 185)

Aiheeseen aiemmin liittyvissä tutkimuksissa sadutus ja saduttaminen käsitteitä on käytetty rinnatusten. Tässä opinnäytetyössä käytetään sadutus ja saduttaminen sanoja synonyymeina. Sadutusta toteuttava, kuuntelijana ja kirjaajana toimiva osapuoli on mainittu saduttajana ja satua kertova osapuoli mainitaan sadutettavana.

Saduttamalla pyritään pääsemään eroon lasta kohteellistavasta orientaatiosta. Sen avulla nostetaan esiin lasten ajatuksia, kulttuuria, leikkejä ja lapselle ominaisia tiedon tuottamisen tapoja. (Karlsson, 2014: 17–22) Päiväkodeissa, kouluissa ja kerhoissa sadutus voi olla toimintatapa ja työväline taitojen ja taiteiden tai tunteiden käsittelyssä. Sadutuksessa kuuntelija herkistyy huomaamaan kuunneltavan mielenkiinnon kohteita ja siten menetelmä antaa virikkeitä kuuntelijalle asioiden kehittämiseen. Sadutettava saa tunteen kuulluksi tulemisesta ja siitä, että hän on tärkeä. Sadutus vahvistaa ilmaisua, kielellistä kehitystä ja itsetuntoa, ja se kertoo sadutettavan omasta kulttuurista sekä antaa tilaa sadutettavan omille ajatuksille. Ujoille lapsille sadutus antaa rohkeutta, levottomat lapset pysähtyvät satuiluun ja ryhmäsadutuksella voidaan kohottaa ryhmän yhteishenkeä. Aikuinen pääsee saduttajana lapsen maailmaan sisälle ja saduttaminen pysäyttää aikuisen lapsen asioiden äärelle. (Karlsson, 2014: 267–271)

Sadutusta voidaan käyttää kaikenikäisten kanssa työskenneltäessä. Sadutus sopii myös ryhmässä tehtäväksi ja sen avulla voidaan kehittää, tutkia ja tehdä käytännön työtä. (Kotka, 2011: 15–16) Ryhmässä ryhmäläisten ikä ja määrä asettavat haasteita saduttamiselle, koska pieniä lapsia ei voi kerrallaan saduttaa isossa ryhmässä, mutta toisaalta ryhmäsadutuksen kautta lapset oppivat esimerkiksi odottamaan vuoroaan ja kuuntelemaan toisiaan. Sadutuksesta on olemassa erilaisia muotoja kuten tanssisadutusta, rakentelusadutusta, musiikki- ja liikuntasadutusta, aihesadutusta ja luonnossa tehtävää sadutusta. Lasten kanssa

tehtävään sadutukseen voidaan liittää kuvallinen ilmaisu, yleensä piirtäminen. (Karlsson, 2014: 83–85) Sadutus kehittää mielikuvitusta ja kielellisiä taitoja (Van Oers, 2003: 27).

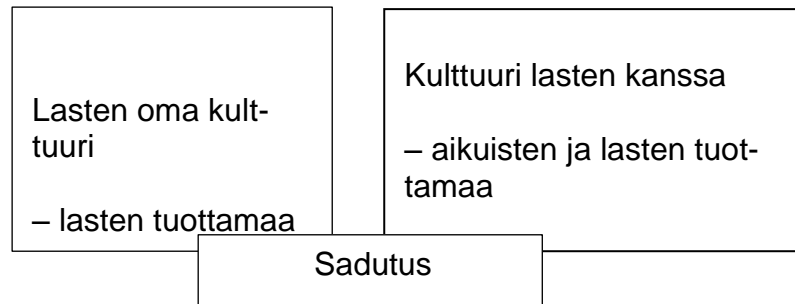
Tässä opinnäytetyössä keskityttiin perussadutukseen yksilö- ja ryhmäsadutusmuodossa. Muut sadutusmuodot rajattiin ulkopuolelle, koska tilaisuuteen varattu aika ei olisi riittänyt muiden sadutusmenetelmien syvälliseen käsittelemiseen. Tilaisuuteen osallistuneet saivat siis käyttöönsä sadutuksen perusteet.

3.2 Saduttamisen kaava

Onnistuneessa sadutuksessa tulee noudattaa tiettyjä periaatteita, koska sadutettaessa annetaan puheenvuoro sadutettavalle, joka itse päättää mistä hän haluaa kertoa ja millaisen tarinan hän kertoo. Kehoittamalla lapselle tai sadutettavalle viestitään, että hänen näkökulmansa ovat arvokkaita ja toivottuja. (Karlsson, 2014; 29)

Sadutus koostuu neljästä vaiheesta; kertomisesta, sanatarkasta kirjoittamisesta, lukemisesta ja mahdollisista korjauksista. Sadutettavaa kehoitetaan kertomaan satu tai tarina. Tarina kirjataan sanasta sanaan juuri niin kuin se kerrotaan, ottaen huomioon myös tauot, huokaukset ja tuhinat. Saduttaja ei arvioi, eikä ohjaa kertomusta. Saduttajalla täytyy olla myös kiinnostus kuuntelemiseen. Lopuksi tarina luetaan ääneen sanasta sanaan niin kuin se on kerrottu ja kertojalla on mahdollisuus halutessaan muuttaa tai korjailla kertomaansa. Työvälineinä ovat kuuntelu, kynä ja paperi. Perussadutuksessa saduttaja ei anna aihetta sadutettavalle ja näin ollen päätäntävalta kertomuksesta säilyy sadutettavalla. Kertomukseen merkitään sadutettavan nimi, ikä, kerrontapaikka, päivämäärä ja kirjaa- ja sekä mahdolliset muut kuulijat.

”Kerro satu juuri sellaisena kuin haluat. Minä kirjoitan sen muistiin sana sanalta, niin kuin sinä sen kerrot. Kun satu on valmis, minä luen sen sinulle, ja voit korjata sitä, mikäli haluat.” (Kotka 2011: 15)

Kuvio 2. Sadutuksen tuottamaa kulttuuria lasten tuottamana ja lasten ja aikuisten yhdessä tuottamana.

Sadutus -menetelmän käyttäminen ja toteutus perustuu vuosikymmenien aikana tehtyyn kehitys- ja tutkimustyöhön. Sadutus tapahtuu ihmisten välillä ja voi liittää ihmisiä yhteen, mutta yhtä aikaa saduttaminen vahvistaa yksilöllisyyttä, persoonallisuutta ja ”minää”.

4 TUOTTEISTAMISPROSESSI

4.1 Ideointivaihe

Opinnäytetyön aihe tuli toimeksiantajalta, MLL:n Kainuun piiri ry:ltä. Ideointivaihe sisälsi palaverin toimeksiantajan kanssa, jossa pohdittiin aihetta ja sen mahdollista sisältöä. Tuotteella haluttiin tuoda menetelmä konkreettisesti kohderyhmälle ja rohkaista kohderyhmää käyttämään menetelmää työskennellessään lasten ja perheiden kanssa. Parhaaksi keinoksi tälle päätettiin järjestää koulutustilaisuus. Ideointivaiheessa tekijä haki tietoa koulutustilaisuuden järjestämisestä, kävi keskusteluja toimeksiantajan kanssa ja käytti aiempaa tieto-taitoaan.

Projektin käynnistyessä projektin tunnusmerkit tulee täyttyä. Projektilla on toimeksianto, se on rajattu kokonaisuus, jolla on tietty tehtävä. Projektin resurssit ovat myös rajalliset. (Uotila, P. 2011: 16)

Koulutustilaisuus on paljon käytetty henkilöstön kehittämisen muoto, jonka järjestämisessä tulee kiinnittää huomiota oppimista edistäviin koulutustapoihin. On olemassa myös koulutusmuotoja, joissa opittuja asioita sovelletaan omaan työhön harjoitusten avulla koulutuksen aikana. (Aalto, Hätönen, Vaherva: 66)

Toimeksiantaja antoi tekijälle vapaat kädet aiheen toteutuksen suhteen. Kohderyhmäksi koulutustilaisuuteen valittiin MLL:n hoitajat ja vapaaehtoiset, joita kutsuttiin 35 henkilöä. Tilaisuuden järjestämistä jonkin muun MLL:n Kainuun piiri ry:n tapahtuman yhteyteen pohdittiin, mutta tällöin päädyttiin siihen, että tilaisuus järjestettäisiin kuitenkin omana tilaisuutena. Kohderyhmää ajatellen yhden yhteisen tilaisuuden järjestäminen oli järkevin vaihtoehto, jolloin saavutettaisiin mahdollisimman suuri joukko kohderyhmästä yhdellä kertaa. Koulutus oli organisaation sisäinen koulutus, joka toteutettiin samanaikaisesti kaikille organisaation kohderyhmään kuuluville. Etuna sisäisen koulutuksen järjestämisessä on se, että sisällöissä voidaan keskittyä erityispiirteisiin ja harjoitustehtävien soveltamiseen ajatellen aitoja työtehtäviä. Lisäksi ajoitus voidaan suunnitella muuhun toimintaan sopivaksi, ajankohtaisia kehittämistarpeisiin voidaan puuttua nopeasti, op-

pimisestä tehdään osa käytäntöä ja koulutuksen vaikuttavuuden tutkiminen helppoa. (Aalto ym.: 66–67)

4.2 Tiedonkeruu ja suunnitteluvaihe

Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole välttämätöntä käyttää tutkimuksellisia menetelmiä, sillä työn määrä voi sen johdosta kasvaa kohtuuttomaksi. Myöskään tarkan ja järjestelmällisen laadullisella tutkimuksella kerätyn aineiston analysoinnin teko ei ole välttämätöntä toisin kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Suuntaa antava tieto on usein riittävää. Pienikin aineisto on kuitenkin analysoitava ja muutettava tutkittavaan ja havainnoitavaan muotoon ryhmitellen ja luokitellen. (Vilka & Airaksinen 2003, 56–58, 62–63.)

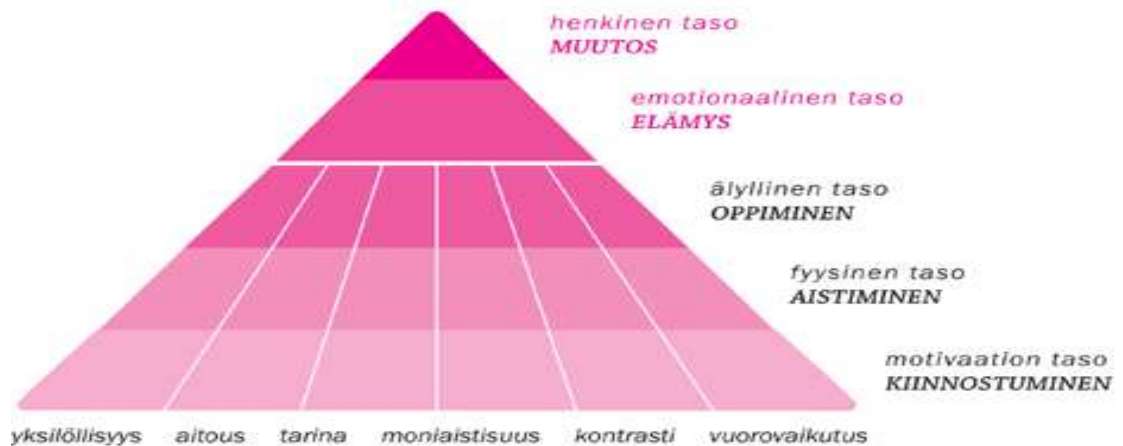
Hyvä tutkimus tarvitsee hyvän tutkimus aiheen. On tarpeellista pohtia, mihin tutkimusta tehdessä sitoutuu ja mitä haluaa edistää tutkimuksessaan. (Hirsjärvi ym. 2007: 66) Opinnäytetyösuunnitelmavaiheessa synopsiksella täsmennettiin tuotteen suunnittelua ja suunnittelun lopputuloksena syntyvää tuotetta. Suunnitteluvaihe on aikaa vievin vaihe tapahtuman järjestämisessä. Siihen kuuluu työn käynnistäminen, resursointi, erilaisten vaihtoehtojen puntaroiminen, päätösten teko ja käytännön organisoiminen. Lisäksi suunnitellessa tulee tiedostaa tavoite; mihin koulutuksessa ja sen järjestämisessä pyritään. Tässä työssä koulutettiin kohderyhmää sadituksen käyttämisessä. Myös viesti, mitä halutaan jakaa, on tärkeää olla selvillä. Kohderyhmä, kenelle tehdään ja mitä järjestetään (esimerkiksi paikka, ajankohta, kesto, tarjoilu) tulee olla selvillä. Tulee myös miettiä millainen sisällön tulee olla, kuka tapahtumaa isännöi tai emännöi, millaista tunnelmaa tilaisuudessa tavoitellaan ja mikä on mahdollisen budjetin suuruus. (Vallo & Häyrinen 2012: 158–160)

Synopsiksen, asiakäsikirjoituksen ja tuotantosuunnitelman kautta muodostui käsitys kohderyhmästä, tuotteen käyttötavasta ja teknisestä toteutuksesta, tilaisuuden sisällöstä ja rungosta, tavoitteista, työryhmästä, aikataulusta ja kustannuksista. Tapahtuman järjestämisestä keskusteltiin toimeksiantajan kanssa ja toimeksiantaja antoi hyväksyntänsä tilaisuuden järjestämiselle. Toimeksiantaja an-

toi erilaisia näkökulmia ja vinkkejä tilaisuuden järjestämistä koskien, kuten esimerkiksi kutsujen lähettämisestä. Lisäksi ohjaava ja koordinoiva opettaja antoivat hyväksyntänsä tapahtuman toteuttamiselle. Toimeksiantosopimus tehtiin MLL Kainuun piirin kanssa. Toimeksiantajana oli MLL Kainuun piiri, jonka toiminnanjohtaja Seija Karjalainen ja perhepalvelupäällikkö Sari Liuski –Ursin toimivat ohjaajina. Ohjaavana opettajana opinnäytetyölle toimi lehtori Raila Arpala ja koordinoivana opettajana Arja Oikarinen, TtT.

Tässä vaiheessa tavattiin perhekahviloissa lapsia vanhempineen. Vanhempien suostumuksella lapsia sadutettiin ja saduttamisen harjoittamisen avulla tehtiin havaintoja menetelmän toimivuudesta eri-ikäisillä lapsilla. Pienemmillä (noin 2 -vuotiaat) satuilu on enemmän ajatuksen virtaa – tyyppistä kertoilemistä. Vanhemmilla lapsilla sadut saavat loogisemman muodon, tarinarungon ja erilaisia tapahtumia. (LIITE 2)

Tapahtuman suunnitteluvaiheessa käytettiin elämuskolmio -mallia. Kolmiossa on kaksi näkökulmaa, joista asioita voi tarkastella; asiakkaan kokemus ja tuotteen elementit. Tuotteen tulisi sisältää kuusi asiaa, jotta se olisi elämyksellinen. Asiat ovat yksilöllisyys, tarina, aitous, kontrasti, moniaistisuus ja vuorovaikutus. Asioiden avulla ihminen etenee kiinnostuksen ja fyysisen kokemuksen kautta oppimisen elämykseen ja sitä kautta mahdollisesti jopa muutokseen. Koulutuksen avulla koulutettava voi edetä kiinnostumisen tasolta muutoksen tasolle, jos sadutus herättää kiinnostusta. Sadutuksen kautta voi herätä luottamuksen ja hyväksytyksi tulemisen tunteita ja kokemukset sadutuksesta voivat jättää ihmisiin lähtemättömiä jälkiä.

Kuvio 3. Elämyskolmio-malli

Opinnäytetyön tekijän sadutusmenetelmän käyttämiseen perehtyminen ja menetelmän käyttämisen harjoittelu olivat tärkeitä vaiheita ennen tilaisuuden järjestämistä. Suunnitteluvaiheen aikana menetelmän käyttöä testattiin perhekahvilloissa. (LIITE 1). Koulutustilaisuuden suunnittelu perustui aiempiin tutkimuksiin ja kokemuksiin. Lähteenä tilaisuuden suunnittelussa käytettiin Vallo & Häyrisen, Tapahtuma on tilaisuus – tapahtuma markkinointi ja tapahtuman järjestäminen -teosta. Tilaisuutta suunniteltaessa oli huomioitava, että tuotteen tuli olla kiinnostava ja helposti haltuun otettava. Tavan, jolla menetelmä esiteltiin, tuli olla ymmärrettävä. Tyyllillisesti tuotteen tuli sopia toimeksiantajan imagoon; lapsi ja lapsen hyvinvointi ovat tärkeitä arvoja MLL Kainuun piiri ry:n toiminnassa.

4.3 Toteutusvaihe

Opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa aloitettiin tuotteen teknisen toteutuksen valmistelu. Power Point -ohjelmalla tehtiin teoriapohjainen esitys, joka jää MLL Kainuun piiri ry:n käyttöön. Sen avulla on mahdollista palata aiheeseen myöhemmässä vaiheessa esimerkiksi kertausta kaivattaessa tai aihetta esille otettaessa jossain muussa yhteydessä. Materiaalia voi käyttää eri kohderyhmien kanssa työskennellessä. Säilytys tapahtuu MLL Kainuun piiri ry:n muistitikulla.

Tilaisuutta markkinoitiin sähköisesti. Etukäteen laadittiin kutsukirje (LIITE 2) sähköisessä muodossa, joka toimitettiin sähköpostitse kohderyhmälle. Kutsukirjees-

sä esiteltiin tilaisuuden aihe, ilmoitettiin aika ja paikka sekä pyydettiin ilmoittautumiset määräpäivään mennessä. Kutsun pohjana käytettiin MLL:n valmista pohjaa. Aiemmin olin suunnitellut käytettäväksi erilaista, ”satumaista” taustakuvaa, mutta tekijänoikeusasiat olisivat todennäköisesti vaikeuttaneet kuvan käyttöä. Sähköinen kutsu on helposti lähetettävä, eikä siitä tässä opinnäytetyössä aiheutunut kustannuksia. Kutsujen lähettämisaikojensa kiinnitettiin huomiota, kutsut saatiin lähetettyä ajoissa.

Kutsu on helppo toistaa muistutuksena esimerkiksi lähellä tapahtuma -aikaa. Kutsusta kävi ilmi tilaisuuden luonne, kutsun kohderyhmä, milloin ja missä tilaisuus pidetään, kuka tilaisuuteen kutsuu ja odotetaan kutsuun vastausta. Kutsussa on hyvä mainita tilaisuuden maksuttomuus tai maksullisuus. (Vallo & Häyrinen, 2012:127–134) Tässä tapauksessa tilaisuus oli maksuton.

Suunnitteluvaiheessa tuli huomioida tila, jossa tilaisuus järjestettiin. Tila oli sopivan kokoinen ja tilassa kuuluvuus oli hyvä osallistujien määrä huomioiden. Valaistukseksi suunniteltiin kynttilävalaistusta, mutta esitys huomioiden normaali valaistus oli hyvä valinta. Lisäksi oli huomioitava sadutusta harjoiteltaessa valo ja näkyvyys, koska saduttajan on pystyttävä kirjoittamaan kertomus muistiin ja nähtävä lukea tuotos sadutettavalle.

Toteutusvaiheessa tapahtuma muuttuu suunnitelmasta todeksi. Tapahtuman rakennusvaihe, kun rekvisiittaa järjestellään ja tila valmistellaan tilaisuutta varten, on aikaa vievin vaihe. Tapahtuma itsessään kestää hetken, vaikka sitä on suunniteltu pitkän aikaa. (Vallo & Häyrinen 2012: 163–167)

Tilaisuus toteutettiin 11.11.2014, tiistai-iltana MLL Kainuun piiri ry:n toimistolla Kajaanissa. Tapahtuma alkoi klo 17.30. Paikalle odotettiin ennakoilmoittautumisten perusteella osallistuvan 11 ilmoittautunutta. Tilaisuuden järjestämispäivänä kuitenkin useat olivat ilmoittaneet olevansa estyneet osallistumaan. Loppujen lopuksi paikalle tuli 4 MLL:n hoitajaa ja perhepalvelupäällikkö Sari Liuski - Ursin sekä MLL Kainuun piirillä työharjoittelua suorittanut opiskelija. Perhekahviloista ei saapunut paikalle yhtään vapaaehtoista.

Tilaisuus kesti kaiken kaikkiaan noin puolitoista tuntia. Tilaisuuden alussa oli kahvitarjoilu, jonka mahdollisti MLL Kainuun piiri ry. Tilaisuus avattiin ja lopet-

tiin lukemalla Sirpa Heikkisen *Sadutusta* -kirjasta sadutetut tekstit. Aluksi koulutaja kertoi itsestään, aiheestaan ja opinnäytetyöstään.

Koulutuksen sisältö muodostui sadutuksen teoriataustasta, sadutuksen eri muodoista, sadutuksen hyödyistä, saduttamisen ohjeista ja käytännöstä. Tämä osio toteutettiin Power Point -esitystä tukena käyttäen ja tämä kesti noin puolituntia. Esityksen jälkeen yksilösadutusta harjoiteltiin pareittain. Tilaisuus toteutettiin siis osallistavana, jolloin jokainen tilaisuuteen osallistuva pääsi testaamaan menetelmää. Toisena harjoituksena toteutettiin ryhmäsadutus (LIITE 3), jonka jälkeen osallistujat vaihtoivat ajatuksia. On yleistä että molempia, yksin kertomista ja ryhmäsadutusta, käytetään rinnakkain. Kahden keskinen hetki synnyttää intiimin tilanteen ja jakamisen tunteen. Ryhmätilanne sen sijaan luo yhteisöllisyyttä ja voi synnyttää arvostavan tunnelman. (Karlsson, 2014: 34) Tilaisuuden lopuksi kerättiin avoimia kysymyksiä käyttäen kirjallinen palaute osallistujilta (LIITE 5). Osallistujien osallisuus korostui saduttamisen harjoittelussa ja palautteen antamisessa. Aito osallistuminen näkyi tilanteessa siten, että jokaisella toimintaan osallistuvalla oli mahdollisuus olla osallisena, tulla kuulluksi ja vakavasti otetuksi. Koulutustilaisuus oli vastavuoroinen nuorien aikuisien välillä, saduttamisen ei siis tarvitse tapahtua aina aikuisen ja lapsen välillä. Omaa oheismateriaalia osallistujille ei suunniteltu, koska kirjallinen ohjeistus MLL Kainuun piirin käyttöön toteutetaan opinnäytetyönkehittämistehtävänä. Harjoituksen jälkeen kokoonnuimme vuorovaikutukselliseen keskusteluun, jossa vaihdoimme tuntemuksia kokemuksistamme ja osallistujat saivat halutessaan lukea sadutettuja tuotoksia.

4.4 Tilaisuuden raportointi, arviointi ja analysointi

Raportointivaiheeseen ryhdyttiin keväällä 2015. Opinnäytetyön kirjallinen osuus koostuu koulutustapahtuman raportoinnista ja yksilö- ja ryhmäsadutustilanteissa saadusta materiaalista. Raportti on pyritty jäsentelemään loogisesti ja prosessi esitellään kronologisessa aikajärjestyksessä. Tuloksia tarkastellaan tutkimustehtäviin ja kysymyksiin peilaten ja lopuksi pohditaan työn saavutuksia.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä raportti kuvaa, selostaa ja perustelee mitä tehtiin ja miksi tehtiin (Vilkkä, 2010: 16–17). Järjestetyn koulutustilaisuuden vuoksi opinnäytetyö on ennustava ja raportointi on kuvailevaa. Koulutuksen avulla menetelmä on viety työntekijöiden tietoisuuteen ja keskustelun ja palautteen avulla voidaan arvioida onko menetelmä kohderyhmän mielestä käyttökelpoinen heidän työssään. Tuotetta voidaan arvioida pohtimalla saatiinko kohderyhmä innostumaan aiheesta ja onko tilaisuus oikeanlainen tapa tuoda menetelmä tutuksi. Lisäksi voidaan miettiä kehittääkö sadutus työntekijöiden osaamista lapsen osallisuuden lisäämisessä ja lisääkö menetelmä lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta.

Koko opinnäytetyöprosessin ajan tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset muoutuivat. Myös opinnäytetyön nimi haki muotoaan kautta prosessin. Aluksi nimessä oli mukana sana osallisuus, mutta matkan varrella se jäi pois, koska opinnäytetyöllä ei varsinaisesti pystytä mittaamaan lapsen osallisuuden lisääntymistä. Osallisuuden ja saduttamisen käyttämisen lisääntymistä voidaan ennustaa tulosten perusteella.

5 TULOKSET

Koulutustilaisuus itsessään on yksi osa opinnäyteprosessin tuloksia muun opinnäytetyöprosessin ohella. Koulutuksen toteutusvaihe on käyty läpi aiemmin kohdassa 4.3 Toteutusvaihe. Tilaisuuden aikana kerättiin tietoa raportointivaihetta varten havainnoimalla ja palautetta keräämällä. Ihmisten ilmeet, olemus ja eleet antavat paljon tietoa havainnoijalle. Havainnoinnin perusteella tilaisuus oli ajallisesti sopivan mittainen ja kohderyhmän osallistaminen rentoutti tilannetta. Pieni osallistujamäärä teki tilanteesta intiimin ja helposti hallittavan verrattuna siihen, jos tilaisuudessa olisi ollut esimerkiksi 20 osallistujaa.

Tilaisuuden lopuksi palaute kerättiin kirjallisena seuraavilla kysymyksillä

Miten voit käyttää menetelmää työskennellessäsi lasten kanssa?

Missä ja milloin käyttäisit menetelmää? Saitko uuden menetelmän käyttösi?

Onko tilaisuuden sisältö ollut riittävä, jotta menetelmän käyttö on mahdollista? Mitä voisi olla toisin?

Muuta:

Osallistujamäärään nähden palaute antoi hyvän kuvan tilaisuudesta. Määrällisesti palautetta ei ole runsaasti, mutta laadullisesti palaute oli hyvää ja kehittelevää. Palautteet ovat liitteenä. (LIITE 4). Sain luvan osallistujilta käyttää palautteita ja tilaisuudessa tuotettuja sadutuksia opinnäytetyössäni. Palautteella selvitetään miten tapahtuma on koettu ja onko tavoitteet saavutettu. Palaute kertoo mikä on ollut parasta ja mitä olisi voitu tehdä toisin. Palautetta tulee verrata lähtötilanteeseen; mikä oli tavoite, millaiset määrälliset ja laadulliset tavoitteet olivat. (Vallo & Häyrinen, 2012: 184)

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ”*Miten, missä ja milloin saduttajat voivat käyttää sadutusta?*”, saatiin vastauksia palautteen avulla. Toiseen tutkimuskysymykseen ”*Miten sadutus -koulutustapahtuma voidaan järjestää?*” saatiin vastauksia tilaisuuden suunnitteluvaiheessa, tilaisuuden aikana ja sen jälkeen.

Toiminnallisen opinnäytetyön haaste on sisällönanalyysin tekeminen eli aineiston vertaileminen, erottelu, yhdistäminen ja tulkinta. Kohteesta kerätään tietoa ja tietoa tutkitaan. Tietoa siis analysoidaan, havainnoidaan, ryhmitellään ja tulkitaan. Tutkimuksella halutaan kuvailla ihmisten kokemuksia, toiveita, arvoja, uskomuksia. Lisäksi selvitetään merkityksiä, joita tutkittaville asioille annetaan. Olennaista ei ole aineiston määrä, vaan laatu. Palautteen avulla jatkokehittäely on mahdollista. (Vilkkä, 2010: 16–21)

5.1 Sadutuskoulutus koulutukseen osallistujan näkökulmasta

MLL Kainuun piiri ry:llä ei ole aiemmin tarjottu mahdollisuutta MLL:n hoitajille ja vapaaehtoisille tutustua sadutukseen koulutuksen muodossa. Aihe oli palautteiden mukaan uusi paikalla olleelle kohderyhmälle. Tutkimuskysymys koskien aiheen aiempaa tunnettuutta sai vastauksen. Koulutusta on kuvattu palautteissa ”kivaksi” ja kaikissa palautteissa kiiteltiin aiheen esiintuomisesta. Elämyskolmion vaiheita on havaittavissa palautteista, kiinnostumisen ja aistimisen kautta on edetty oppimiseen ja elämyksen kautta mahdollisia muutoksia koulutettavissa on saatu aikaan.

”Oli kiva koulutus, en ollut edes kuullut tällaisesta paljoakaan. Lähes kaikki oli uutta!”

Jokainen osallistuja koki saaneensa uuden menetelmän käyttöönsä ja tilaisuuden sisältö ja jaettu tieto koettiin riittäväksi. Sadutusta aiotaan palautteen perusteella kokeilla, ja palautteista kävi ilmi, että koulutuksen aikana osallistujille oli herännyt ideoita menetelmän käyttämisestä. Muutamalle oli jäänyt kipinä saada lisää tietoa liikuntasadutuksesta.

Palautteissa oli lueteltu, että menetelmää aiotaan kokeilla hoitotapahtumien yhteydessä, tutustumisessa ja leikkien ohessa, ajankuluksi, rauhoittumiseen, kuulumisia vaihdettaessa ja esimerkiksi lapsen pelkotilan ilmentyessä. Vuorovaikutuksen lisääminen menetelmän avulla välittyi kaikista palautteista. Menetelmän avulla myös puheeksi ottaminen olisi helpompaa palautteiden perusteella. Palautteessa tuli ilmi myös se, että hoitotilanteessa lasta sadutettaessa sadun voisi

jättää vanhemmille luettavaksi ja näin ollen vanhemmat voisivat saada uuden näkökannan lapsensa tunteista. Lisäksi sadutusta aiotaan kokeilla piirtämisen ja ulkoilun yhteydessä ja ryhmätilanteissa. Etenkin useampaa lasta yhtä aikaa hoidettaessa menetelmä koettiin kokeilemisen arvoiseksi.

5.2 Kehittäminen ja jatkotutkimusaiheita

Prosessin aikana jatkotutkimusaiheita on ilmennyt useita. Tähän opinnäytetyöhön liittyen koulutetun kohderyhmän kokemuksia saduttamisesta käytännössä voisi tutkia. Voisiko MLL:n hoitajien koulutukseen lisätä menetelmään perehdyttämistä? Myös heräsi ajatus sadutuskoulutuksen pitämisestä tai menetelmän viemisestä muulla tavoin MLL:n varaisovanhemmille. MLL Kainuun piiri on mukana järjestämässä tukioppilaskoulutuksia, joissa saduttamisen käyttämistä voisi olla mahdollista esitellä ja harjoitella.

Palautteista nousi esille kehittämisideoita ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Kuten jo aiemmin mainittu, lisää tietoa haluttaisiin sadutuksen erimuodoista ja niiden harjoittelemisesta. Yhdelle osallistujalle oli tilaisuuden alussa jäänyt epäselväksi saduttajan ja sadutettavan roolijako. On hyvä kiinnittää huomiota jatkossa selvempään asian esille tuomiseen. Erityisesti ilahdutti palaute, jossa olisi toivottu mahdollisuutta menetelmän harjoitteluun tilaisuudessa lapsien kanssa. Palautteen joukosta tuli ehdotus sadutusohjeistuksen lisäämisestä esimerkiksi osaksi MLL:n hoitajien koulutusta. MLL Kainuun piiri ry. toi esille koulutustuotteen tarpeellisuuden, jolloin tarvittaessa materiaali olisi helppoa ottaa esille. Tilaisuutta varten tehty materiaali jää MLL Kainuun piiri ry:n käyttöön muistitikulle tallennetussa muodossa, jonka avulla perehdytystä voi jatkossakin tehdä diaesityksen tuella.

Palautteista voi havaita, miten sadutuksen avulla koetaan kuuntelemisen taidon lisääntyvän ja lapsen ja aikuisen vuorovaikutuksen kehittyvän. Lapsen tulisi voida vaikuttaa ja tuoda mielipiteensä esille yhteiskunnassa (YK: Lapsen oikeuksien sopimus, 1989). Kuulluksi tuleminen ja oman äänen kuuluville saaminen ovat tärkeitä niin aikuiselle kuin lapsellekin. Saduttamalla, kuulluksi tulemisen mene-

telmällä, voidaan ehkäistä myös mielenterveyteen liittyviä ongelmia. Saduttamisen avulla voidaan päästä lasta askarruttavien ajatuksien äärelle ja saduttamisen avulla tai kautta traumaattisia kokemuksia voidaan läpikäydä. Hiljainen tai arka-kin lapsi voi avautua menetelmän avulla ja saada onnistumisen ja kuulluksi tulemisen kokemuksia, mikä on tärkeää esimerkiksi itsetunnon kehittymiselle. (Karlsson, 2014:128–145)

Lapsi tulee nähdä osallisena ja näkyvänä yhteiskunnan jäsenenä. Jatkossa tilaaja toivoo selvitetävän, voidaanko lapsen osallisuutta ja kuuntelemista lisätä sadutuksen avulla järjestön toiminnassa. Lisäksi lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen lisäämistä vertaistoiminnassa sadutuksen avulla kannattaa tutkia.

Terveystoiminnan kehittämistehtävänä toteutan kirjallisen ohjeistuksen sadutusmenetelmän käyttämisestä ja ohjeista MLL Kainuun piiri ry:lle. Tätä ohjeistusta voidaan käyttää esimerkiksi MLL:n hoitajien, tukioppilaiden tai varaisovanhempien koulutuksessa.

5.3 Tulosten yhteenveto ja johtopäätökset

Sadutuskoulutuksen järjestämisen ja sitä saadun palautteen ja havainnoinnin perusteella uuden menetelmän esittely ja perehdytys olivat kohderyhmälle sopivalla tavalla järjestetty ja paikalle saapunut kohderyhmä sai sadutuksesta uuden työvälineen käyttöönsä. Suppean aineiston vuoksi tuloksia ei voida yleistää. Grönroosin & Harjun tutkimukseen nojaten ja palautteita tulkiten, sadutus tukee vuorovaikutuksen lisääntymistä, voi helpottaa ylivilkkaiden lasten kanssa työskentelemistä ja on funktionaalinen eli toiminnallinen työskentelymuoto.

Koulutustilaisuuden markkinointia tulee jatkossa miettiä eritavoin, jotta osallistujamäärä ja mahdollinen otanta saataisiin suuremmaksi. Näin ollen tuloksiin saataisiin enemmän luotettavuutta ja mahdollisesti mielipiteisiin ja kehittämisideoihin tulisi enemmän hajontaa.

6 POHDINTA

6.1 Prosessin ja oppimisen arviointi

Opinnäytetyön aihe selvisi syksyllä 2013 ja prosessi alkoi 2014 keväällä toimeksiantajan kanssa ensimmäistä kertaa tavatessamme. Prosessin aikana olen oppinut priorisoimaan asioita ja stressin sietokyky on kehittynyt valtavasti. Olen oppinut ottamaan vastaan apua ja tukea, mikä on joskus vaikeaa eläessämme yksin pärjäämistä ja itsenäisyyttä ihannoivassa yhteiskunnassa.

Sadutuksen käyttötavoista ja eri muodoista olen oppinut runsaasti kirjallisuuteen perehtyen ja menetelmän käyttämistä harjoittelemalla. Osallistuttuani kansainväliselle viikolle oppilaitoksessani heräsi mielenkiinto menetelmän käyttämiseen kansainvälisessä ympäristössä, eri maista tulevien ihmisten kanssa. Menetelmän käyttämistä on mahdollista jatkaa mahdollisesti tulevassa työssäni esimerkiksi, jos työskentelen lastenneuvolassa tai kouluterveydenhuollossa. Erityisesti esimerkiksi koulunsa aloittavien ekaluokkalaisten ryhmäytymisessä menetelmä voisi toimia hyvin.

Koulutustilaisuuteen osallistuneiden ikähaarukka oli noin 15 -20 vuotta ja ikäryhmälle tyypillisiä piirteitä pystyi näkemään ja kuulemaan sadutetuista tuotoksista. Saduttaen pääsee siis helposti erilaisten ikäryhmien ja eri kulttuurien äärelle. Tilaisuudessa pystyi aistimaan hyvin kunnioituksen toisia osallistujia ja heidän sadutustuotoksiaan kohtaan ja avoimen kuuntelemisen ilmapiiriin.

Osallistujien saaminen paikalle osoittautui hankalaksi. Yhtenä syynä niukkaan osallistumiseen oli todennäköisesti ajankohta, jona MLL Kainuun piiri ry:llä oli useita tapahtumia lyhyen ajan sisällä. Toimeksiantajan kanssa käydyissä keskusteluissa kävi ilmi, että osallistujien määrä järjestetyissä tapahtumissa oli muutenkin syksyn 2014 aikana ollut niukka. Jälkeenpäin pohdittuna tilaisuuden kanalta otollinen aika voi olla alkusyksy, jolloin MLL:n hoitajien koulutus alkaa ja saduttamista koskeva tilaisuus ujutettaisiin hoitajien koulutuksen sisältöön tai kuten aiemmin pohdin, että tapahtuma toteutettaisiin jonkin muun tapahtuman yhteydessä. Perhekahviloissa on mahdollista käydä pitämässä omia koulutustilai-

suuksia menetelmästä, jolloin saavutettaisiin perhekahvilakohderyhmä parhaiten. Myös tiivistetympi ”info” muun tapahtuman tai kokoontumisen yhteydessä olisi voinut toimia, koska osallistujia olisi tällöin mahdollisesti ollut hiukan enemmän.

Työelämän kanssa yhteistyössä tekeminen on opettanut yhteistyötaitoja ja olen havainnut, että verkostoitumisen taito on kolmannella sektorilla ja järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä tärkeää. Kolmannen sektorin merkitys hoitotyössä on yllättävän suuri. Etenkin lasten ja perheiden kanssa tehtävän ennaltaehkäisevän työn tekemisessä Mannerheimin lastensuojeluliitto piireineen ja paikallisyhdistyksineen on suuressa roolissa. Sain tehdä opintoihini liittyvän perhehoitotyön harjoittelun MLL Kainuun piiri ry:llä ja kuuden viikon jakso järjestötyön parissa avasi silmiä järjestötyön tarpeelle ja tärkeydelle. Harjoittelujakson ja opin- näytetyön tekemisen kautta opetus- ja ohjausosaamisen ja terveydenedistämisen kompetenssien taidot kehittyivät.

Sain suunnitteluvaiheessa vapaat kädet ja prosessi on edennyt ikään kuin itsensä, omalla painollaan. Olen dokumentoinut tuntemuksia päiväkirjamaisesti muistiin ja aikataulu on ollut pitävä. Opinnäytetyöni uskottavuutta vahvistavat opinnäytetyön aikana tehdyt päiväkirja- ja kalenterimerkinnät, koulutustilaisuutta varten suunniteltu materiaali, keskustelut ohjaajien ja vertaisten kanssa ja lähdemateriaalin luotettavuus. Tuotteen luotettavuutta tarkastellaan kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden kriteereihin verraten. Laadullisessa tutkimuksessa tuotettu tulkinta on aina tutkijan näkemys, jossa ovat mukana hänen tunteensa ja intuitionsa. (Paunonen & Vehviläinen – Julkunen, 1997: 215).

Sain opinnäytetyöstäni varmuutta sadutuksen käyttämiseen ja opin näkemään mahdollisuuksia sen käyttämisessä tulevassa työelämässäni. Vastaavaa koulutusta joskus järjestäessäni olen viisaampi ajankohdan ja markkinoinnin suhteen. Ennen kaikkea huomiota tulee kiinnittää sadutuksen erilaisten muotojen harjoittelun suhteen ja markkinointiin. Menetelmään perehtymisen ja sadutuksen harjoittelun ansiosta koen kehittyneeni kuuntelijana. Pienestä otannasta huolimatta koen saaneeni kehitysideoita ja kokemus on opettanut itseäni tapahtuman järjestäjänä ja perehdyttäjänä. Kaiken kaikkiaan kokemus prosessista on ollut positiivinen. Tilaisuus onnistui hyvin, mutta vähäinen osallistujamäärä on harmil-

lista. Sain kuitenkin työstettyä opinnäytetyöprosessini ja sain vastauksia tutkimuskysymyksiin.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa tulee huomioida tutkimuksen fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen vahingoittamattomuus tutkittavaa kohtaan. Tutkimukseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja tutkimuksen hyödyn tulee olla haittoja suurempi, lisäksi vastuu on tutkijalla. (Paunonen & Vehviläinen – Julkunen, 1997: 18–29) Nämä kriteerit täyttyvät opinnäytetyössä; osallistuminen oli vapaaehtoista, koulutettavat saivat perehdytyksen menetelmästä ja uuden menetelmän käyttöönsä, opinnäytetyön tekijällä oli vastuu tutkimuksen toteutuksesta ja voidaan olettaa, ettei kukaan vahingoittunut fyysisesti, psyykkisesti tai sosiaalisesti. Lupa saduttamisen kokeilemiseen on kysytty sadutettavan lapsen vanhemmalta ja lapselta itseltään. Koulutustilaisuudessa ja sadutuksen harjoittelussa osallistujat antoivat suostumuksensa sadutetun aineiston ja palautteen käyttämiseen opinnäytetyössä.

Osallistujien anonymiteetti oli huomioitava, koska kohderyhmä oli pieni. Sadutus aiheena koulutuksessa ei nostanut esiin eettisiä ongelmia, mutta koulutuksen aikana ilmi tulleet seikat ja mahdolliset mielipiteet käsiteltiin osallistujien anonymiys säilyttäen. Tilaisuudessa ei kerätty listaa osallistujien nimistä tai muusta henkilöllisyydestä, tällöin tuloksia käytettäessä ja tuloksien ollessa intimitteettiä loukaamattomia, henkilöllisyyden paljastumisesta ei ole vaaraa.

Eettisyyttä tarkastellessa on huomioitava lähdekritiikki, plagiointia ja tutkimusluhia koskevat asiat (Paunonen & Vehviläinen- Julkunen, 1997: 26–32). Työn eettisyyttä ja luotettavuutta vahvistaa se, että lähteitä on haettu ja tarkasteltu kriittisesti. Lähteitä on etsitty pitkälti työn asiasanojen mukaan aiheista sadutus, koulutus ja toiminnallinen opinnäytetyö. Työssä käytetty lähdemateriaali on listattu lähdeluetteloon. Lähteet ovat peräisin kirjastoista, internetistä, toimeksiantajalta ja ohjaavalta opettajalta. Lähteinä on käytetty aihetta tukevia, luotettavia kirjallaisia lähteitä, joissa osassa tekijänä on myös itse menetelmän kehittäjä Monika Riihelä.

Koulutustilaisuuden suunnittelu ja toteutus perustuvat teoretietoon ja työn tekijän ja toimeksiantajan kokemukseen, mikä lisää työn luotettavuutta. Työn vaiheet ja eri vaiheissa tehdyt ratkaisut on perusteltu raportissa. Toimeksiantosopimus tehtiin MLL Kainuun piiri ry:n kanssa. Luotettavuutta työlle tuo toimeksiantajaorganisaation luotettavuus ja arvostettu asema yhteiskunnassamme ja toimeksiantajan tarjoama ohjaus.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuloksia voidaan analysoida teoreettisen viitekehyksen kautta. (Vilkka, 2010:4) Prosessi koostui yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta toimeksiantajan, perehdyttäjän ja perehdytettävän välillä. Tietoa rakennettiin arjen kokemusten kautta ja dialogia käytiin toimeksiantajan kanssa. Lisäksi tekijän omia aiempia kokemuksia hyödynnettiin ja uusien kokemusten kautta käytiin reflektiota aiempien kokemusten kanssa. Teoreettista tietoa yhdistettiin käytännön työskentelyyn esimerkiksi sadutukseen perehtymällä ja aiheesta tehdyllä Power Point esityksellä joka perustui teoriaan ja tuki käytännön oppimista tilaisuudessa. Tilaisuuden, havainnoinnin ja palautteen avulla saatiin tietoa, jonka avulla tuotetta voidaan jatkossa rajata, täsmentää tai kehittää kohderyhmää paremmin palvelevaksi. Toiminnallisen opinnäytetyön tulokset ovat aina tapauskohtaisia, eli koskevat tiettyä paikkaa, kohderyhmää, aikaa tai tilannetta (Vilkka, 2010:6).

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä on laadullisen tutkimusmenetelmän piirteitä. Työllä kuvataan ihmisiä, ihmisten toiveita, mielipiteitä, kokemuksia ja arvoja, merkityksiä, uskomuksia ja ihanteita. Havainnointi on ollut osallistuvaa, sekä tarkkailevaa ja myös kokemuksellista järjestetyn vuorovaikutuksellisen tilaisuuden vuoksi. Osallistamalla kohderyhmää tietoa on saatu luonnollisesta tilanteesta.

LÄHTEET

Kirja:

Aalto, L., Hätönen, H., Vaherva, T. (1992). Henkilöstön kehittäminen ja kouluttaminen –käsikirja. Helsinki. Frenckell.

Alhainen, H. (2010). Vaikuttamista lapsen parhaaksi Kainuussa. MLL Kainuun piiri ry.

Gustavsson, P. & Primietta, M. (2002). Kartoitus satujen käytöstä päiväkodeissa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Heikkinen, K. & Kananen, K. (2001). Sairaanhoidtajien kokemuksia satujen käytöstä lasten psykiatrisella osastolla. Opinnäytetyö. Kajaanin Ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala.

Heikkinen, S. (2013). Sadutusta. Kajaani: Omakustanne.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2007). Tutki ja kirjoita.. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Holappa, A. (2000). ”Mä kerron aina hyviä juttuja”. Lasten omat sadut. Esitelmä prof. Päivikki Suojasen kandidaattiseminaarissa. Kajaanin kaupunginkirjaston käsikirjasto.

Jalava, U. & Virtanen, P. (1998). Tietoa luova projekti – polku oppivaan organisaatioon. Tampere: Tammerpaino Oy

Karlsson, L. (1999). Saduttamalla lasten kulttuuriin –verkostotyön tuloksia Kuperkeikkakyydissä. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.

Karlsson, L. (2014). Sadutus – Avain osallisuuden toimintakulttuuriin. Juva: PS-kustannus. Bookwell Oy

Kinanen, M. (2009). Surusäkki – vertaisryhmätyöskentelyä lasten sururyhmille. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kotka, R. (2011). *Tarinat tunteiden tulkkina*. Juva: Bookwell Oy.

Lapsiasiainvaltuutetun vuosikirja. (2014). *Eriarvoistuva lapsuus –lasten hyvinvointi kansallisten indikaattoreiden valossa*. Helsinki: Aksidenssi Oy.

Paunonen, M. & Vehviläinen- Julkunen, K. (1997). *Hoitotieteen tutkimusmetodiikka*. Juva: WSOY.

Perttula, J. & Latomaa, T. (2009) *Kokemuksen tutkimus*. Tampere: Juvenes Print.

Rausmaa, P-L & Piela, U. (1982). *Sadut*. Teoksessa Järvinen, I-L & Knuutila, S. (toim.). *Kertomusperinne. Kirjoituksia proosaperinteen lajeista ja tutkimuksesta. Suomalaisen kirjallisuuden seura*. Pieksämäki.

Riihelä Monika. (2006.) *Suomalainen sadutusmenetelmä*. Teoksessa: *100 sosiaalista innovaatiota Suomesta*. Ilkka Taipale (toim.) Itämerikeskussäätiö ja Kustannus Oy Kunnia.

Riihelä, M., Karlsson, L., Karimäki, R. & Lastikka, A-L. (2008). *Korvaan päin – Lasten satujen kirja*. Vaasa: Ykkös-Offset.

Tuomisto, T., Korhonen, M. & Viljanen, M. (2014). *Mitä haluaisit tehdä kerhossa? Lapsen kuulemisen menetelmiä*. Mannerheimin Lastensuojeluliitto: ESA Print Oy.

Vallo, H. & Häyrynen, E. (2012). *Tapahtuma on tilaisuus – tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen*. Tallinna: Tietosanoma Oy.

Van Oers, B. (2003). *Narratives of childhood*. Amsterdam: VU University Press.

Vilka, H. & Airaksinen, T. (2003). *Toiminnallinen opinnäytetyö*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Internet-sivut:

Grönroos, U. & Harju, L. (2003) Saduttaminen erityisen tuen tarpeessa olevien lasten interventiona. Proseminarityö. Helsingin yliopisto. Haettu 10.3.2015 osoitteesta

http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/lapset/Tutkimus/Saduttaminen_erityispedagogiikka.pdf.pdf.

Kamunen, J. & Riekkinen, V. "Ainakin hauskinta oli tehdä kun lumiukko oli saunassa." Viisi- ja kuusivuotiaiden kertomuksia neuvolakäynnistä saduttamalla.

Opinnäytetyö. Kajaanin Ammattikorkeakoulu. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Haettu 1.5.2015 osoitteesta

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/25115/STH4SJennaKVirveR.pdf?sequence=1>

Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus.(2009).Elämyskolmio. Haettu 10.3.2015 sivustolta

<http://www.leofinland.fi/index.php?name=Content&nodeIDX=3615>.

Mannerheimin lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry. Haettu 10.9.2014 sivustolta

http://kainuunpiiri.mll.fi/kainuun_piiri/arvot/

Mannerheimin lastensuojeluliitto. n.d. Organisaatio. Haettu 15.10.2014 sivustolta

<http://www.mll.fi/mll/organisaatio/>

Mannerheimin lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry. Haettu 11.11.2014 sivustolta

<http://kainuunpiiri.mll.fi/>

Vilka, H. (2010). Toiminnallinen opinnäytetyö. Haettu osoitteesta 18.2.2015

http://vilka.fi/hanna/Toiminnallinen_ont.pdf.

Uotila, P. (2011) Projektin suunnittelun narratiivinen rakentuminen. Vaasan yliopisto. Haettu osoitteesta 11.1.2015.

http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-336-3.pdf

Sadutus Lohtajan perhekahvilassa 16.9.2014.

Elma 2 -vuotta:

Meiän vauva. Onko toi vauvan nimi? Ei kannata tonne kätiä laittaa. Ei kannata. Onko tämä vanha vauva? Onko totta telkkari? Iso. Tosi iso. Eeva, minä otan nytte. Minä tulen ihan kotta tiihen. Tämmönen nimi. Ööö. Elvi. Elvi. Elvi. EL-VI. Elvi. Kyniä piittää papejille. Öö. Äiti. mejän äitin nimi on. Minä oon neljä vuotta. Näin (näyttää 2 sormea) En ottaa näyttää tolmillä. Näytä tinä. Minulla on ehkä minun äitin nimi. Äi-ti. Minun äiti.

Elvi 5 -vuotta:

Koirasatu. No, koira oli kotona kävelemässä. Sitten se meni tuonne ihmisen kaa kävelemään. Sitte se meni, se lähti kävelemästä kotiin ja ne oli kotona. Se ne meni nukkumaan ja oli yö. Sitten ne heräs aamulla ja niin puki päälle ja pesi hampaat ja meni ulos takapihalle. Sitten ne kävi sisällä ja lähti niin marjoja poimiin. Ja sitte, niih, ja sitte taas meni kottiin. Niin. ja sitten loppu.

Siiri 6 -vuotta:

Olipa kerran Mosu. Ja Ceri. Ja Nipu. Ja Erkko. Ja Raksu. Koirat. Sitten ne lähtivät retkelle ja söi siellä evvää. Ja sitten ne lähti kottiin, joka oli koirankoppi ja ne söi siellä omenoita ja luita ja ei muuta.

Kutsu tilaisuuteen

Sadutus menetelmällä lapsi osalliseksi - koulutus

Tervehdys!

Olen Kajaanin Ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelija ja teen opinnäytetyöni Mannerheimin lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry:lle. Tehtävänäni on tutustuttaa perhekahviloissa ja lastenhoitopalvelussa työskenteleviä Sadutus- menetelmään koulutustilaisuuden avulla ja rohkaista käyttämään menetelmää työskennellessänne lasten parissa. Menetelmän avulla voidaan mm. lisätä lapsen osallisuutta ja kuulla lasten mielipiteitä ja ajatuksia.

Tervetuloa tiistaina 11.11.2014 klo 17.30 kuulemaan lisää menetelmästä ja harjoittelemaan sadutusta yhdessä.
Kahvitarjoilun vuoksi pyydän ilmoittautumaan tilaisuuteen perjantaina 7.11. mennessä.

Satuilemisiin!

Suvi Tuohino/ sth12sa@kamk.fi
Kajaanin Ammattikorkeakoulu

Ryhmäsadutus koulutustilaisuudessa

Marraskuisena iltana tuuli kovaa ja satoi vettä. Kumpparissani on reikä ja sukkanit kastuivat juuri kun olin hakenut päiväpostit. Sisälle päästyäni pistin kumpparit ja sukat kuivumaan, laitoin takin naulakkoon ja huomasin senkin kastuneen.

Naapurista kuuluu kolinaa. E nanna sen häiritä, vaan avaan lehden, joka tuli päiväpostin mukana. Tiedän, ettei valittaminen auttaisi, sillä olen sanonut siitä jo monta kertaa. Naapurin Pekka taitaa huutaa taas koiralleen. Kolina jatkuu edelleen. Oi että, minulla käy koira sääliksi.

Minä haluaisin pelastaa sen koiran, sillä sitten minulla olisi lenkkikaveri. Olen aina halunnut oman koiran. Jos tämä jatkuu vielä kauan, soitan aamulla eläinsuojeluun, tai ehkä äitini soittaa.

Olisi mukava saada kyseinen koira, sillä se on erittäin söpö ja kiltti. Antaisikohan äiti ottaa minun sen koiran? Lehdessä ollut ilmoitus vei ajatukseni kuitenkin muualle. Ilmoituksessa kerrottiin ensi kesän ratsastusleireistä. Päätän kysyä äidiltä lupaa, saanko ilmoittautua sinne. Äiti suostuu varmasti, jos pyydän oikein kiltisti. Äiti lupaa harkita asiaa. Saan ihan varmasti koiran tai mennä ratsastusleirille. Piste. Loppu.

Palautteet

Palaute 1:

1. Lapset voisivat kertoa päivästänsä tai tutut lapset lomastaan ja näin muodostuisi satu. Jos lasta pelottaisi esim. se, että vanhemmat lähtivät kotoa, lapsi voisi kertoa mikä pelottaa ja näin helpottaisi ikävää. Sadun voisi jättää vanhemmille ja he oppisivat uutta lasten tunteista.
2. Käyttäisin tutustuessa lapsiin ja edellä mainiten esim. sukulaisten lasten kanssa, jotka näkisin pitkästä ajasta.
3. Sain ja aion kokeilla.
4. On riittävä, voisin ehkä tutustua lisää liikuntasadutukseen esimerkiksi tai johonkin muuhun uudelta kuulostavalta.
5. Oli kiva koulutus. En ollut edes kuullut tällaisesta paljoakaan. Lähes kaikki oli uutta.

Palaute 2:

1. Hoitajat voivat saduttaa lapsia saaden heidät rauhoittumaan, tekemään yhdessä jotain erilaista juttua. Voi käyttää yksilö- tai ryhmäsadutusta, pyytää kertomaan kuvasta tarinaa tai lapsen piirtämästä. Hoitajan ”kapsäkkiin” mukaan ->leluja, pelejä, tekemisivinkkejä sisältävä kassi.
2. Sadutusta voi käyttää lastenhoito tilanteissa perheiden kotona sekä ryhmähoitotilanteissa.
3. Kyllä.
4. Enemmän erilaisten sadutusmenetelmien käytöstä tietoa, esim. rakentelu/musiikkisadutuksen ohjeistusta ja harjoittelua. Saatiin hyvä tuntuma sadutukseen.
5. Kiitos.

Palaute 3:

1. Voisin käyttää ehkä ryhmä sadutuksena, sillä usein lapsia on useampi kuin yksi. Yleensä myös kaikki lapset haluavat minun huomion, sillä olen hoitaja, enkä isi tai äiti jonka he näkevät joka päivä. Enkä voi sulkea muita ulkopuolelle ja keskittyä vain yhteen lapseen. Sadutus on myös hyvä keino tutustua uusiin lapsiin, kun menee uuteen perheeseen.
2. Kun menee uuteen perheeseen tai huomaa että lapsi on kovin vilkas vaikka olisi jo nukkumaan menoaika. Tai silloin kun lapsi ei oikein tiedä mitä haluaisi tehdä.
3. Kyllä sain.
4. Kyllä on, saduttajan ja sadutettavan roolit olisi voinut käydä alussa läpi, niin olisi osannut ajatella henkilöt oikein päin. Mutta hyvä koulutus siitä huolimatta 😊
5. Kiitos, kun pidit koulutuksen, aihe oli minulle täysin vieras 😊

Palaute 4:

1. Saduttaa lapsia esim. rauhoittamiseen tai myös ajan kuluksi. Myös pihalla voi saduttaa, piirtämisen yhteydessä/jälkeen, tai vaikka kun lapsi rakentaa legopalikoilla.
2. Kun tutustuu uuteen/uusiin lapsiin, rauhoittamistilanteissa voisi toimia hyvin tai muuten vain ajan kuluksi.
3. Kyllä.
4. On riittävä. Olisi ollut kiva, jos olisi ollut mahdollista saduttaa lapsia. Olisi jäänyt selkeämpi kokemus.
5. Kiitos😊

Palaute 5:

1. Kun tutustun lapseen, ajanvietteenä. Jos lapsella on mielessä jokin asia ja se vaikka painaa sen mieltä. Lapsi piirtää tai leikkii ja haluaa kertoa, mitä tapahtuu.
2. Hoitotapahtumissa, tutustumisessa, leikissä.
3. Sain.
4. Sain tarvittavat tiedot.
5. 😊

Palautekysymykset

1. Miten voit käyttää menetelmää työskennellessäsi lasten kanssa?
2. Missä ja milloin käyttäisit menetelmää?
3. Saitko uuden menetelmän käyttösi?
4. Onko tilaisuuden sisältö ollut riittävä, jotta menetelmän käyttö on mahdollista? Mitä voisi olla toisin?
6. Muuta:

Sadutus työväliseksi- koulutustilaisuus

Mannerheimin
Lastensuojeluliiton
perhekasvityöryhmien
työntekijöille ja
lastenhoitajina
työskenteleville

Satu

- Lapsuudesta tuttuja kertomuksia, joihin eri elämäntilanteissa palataan uudelleen
- Erilaisia tunteita ja elämäntilanteita voidaan ennalta käydä läpi ja koodata satujen avulla
- Erilaisia tyyliä ja mm. taidesadut (fantasiasatu), kansansadut (ihmissadut, eläinsadut)
- Eivät ole aina todellista maailmaa, osaksi epätodellista ("kaikki mahdollista")

Sadutus

- Suomessa 1980-luvun alussa kehitetty kuuntelemisen ja kertonisen menetelmä.
- Kehittäjä psykologi Monika Riihela
- Syvästä vuorovaikutuksesta, korostuu kuuntelu ja kiinnostus siitä, mitä toinen ajattelee.
- Vahvistaa itsätuntoa ja ilmaisutaitoja, kielellistä kehittymistä

Sadutuksen muotoja

- Yksilösadutus
- Ryhmäsadutus
- Tanssisadutus
- Rakentelusadutus
- Musiikkisadutus
- Liikuntasadutus
- Aihesadutus
- Aiheeton sadutus
- Luonnossa tehtävä sadutus

Sadutukseen

voidaan liittää
päättämisen, etenkin
lasten kanssa.

Sadutuksen hyötyjä

- Lapsia voidaan osallistaa toimintaan, odottamaan vuoroaan ja antamaan tilaa rauhallisemmilleesimerkiksi lapset voidaan ottaa mukaan jonkin asian suunnitteluun tai kehittämiseen menetelmää apuna käyttäen
- Lasten mielipiteet saadaan näkyvämmiksi
- Ujommat saavat äänensä kuuluviin, rohkeammat ja levottomammat oppivat

- Sadutus on

Avointa, kuuntelevaa,
leikkisää, vakavasti
otettavaa, osallistavaa,
voimavarakeskeistä,
vapauttavaa, luovaa,
yhdistävää, jakamista,
yhteisöllisyyttä, empatiaa,
kerronnallista

- Sadutettu satu on

Kulttuurin ilmentymää,
sisäistä puhetta,
suunnittelun väline,
pedagoginen toimintatapa,
terapeuttinen tuotos

MLL ja sadutus

- Saduttaminen sopii MLL:n arvoihin ja tavoitteisiin lapsen osallisuuden ja kuuntelun lisäämiseksi
- ”Kohti lapsiystävällisempää yhteiskuntaa” -tavoite

Sadutus käyttöön, kun

- Tavataan ensikertaa, uuden ryhmän aloittaessa toiminnan, kun luodaan yhteenkuuluvuuden tunnetta, kun halutaan tietoa toisen ajatuksista ja kokemuksista, kun halutaan kohtaava ilmapiiri, kun kerätään tietoa kiinnostuksen kohteista

Sadutus ohje

" Kerro minulle satu. Minä kuuntelen ja kirjaan sen juuri sellaisena, kun sen minulle kerrot. Kun olet valmis, luen sadun sinulle ääneen ja sinulla on mahdollisuus halutessasi korjata tai muuttaa sitä. "

Saduttamiseen tarvitset

- Paperia
- Kynä
- Kuulevat korvat
- Rauhallisen tilan
- Aikaa

- Sadutettava on tarinan kertoja

- Saduttaja on tarinan kirjaaja, kuuntelija

Yksilösadutus aiheistettuna

- Valitse pari.
- Paattakaa kumpi toimii ensin saduttajana.
- Saduttaja keksii aiheen ja ohjeistaa sadutettavaa Sadutus-ohjeen mukaan.
- Halutessaan sadutettava voi piirtää paperille kertomisen aikana, jos se tuntuu luontevalta

Ryhmäsadutus ilman aihetta

- Saduttaja kokoaa ryhmän
- Saduttaja kertoo ohjeistuksen
- Päätetään kuka aloittaa
- Ensimmäinen kertoja siis voi aloittaa kertomaan mistä tahansa, seuraava kertoja jatkaa haluamallaan tavalla. (voi päättää kerrotaanko esim. lause kerrallaan vai pidempiä pätkiä.)
- Satu luetaan loppuksi

Miten voi käyttää perhekahviloissa?

- Ryhmäsadutus esimerkiksi "kauden" alkaessa
- Lasten oma satu
- Herääkö ajatuksia?

Miten voi käyttää kodeissa lastenhoitotyössä?

- Lasten rauhoittaminen, aloilleen asettuminen
- Kuunteleminen
- Kriisitilanteissa
- Mitä ajatuksia herää?

Lähteet

- [Karilsson, Liisa](#). 2014. [Sadutus - Avain osallisuuden toimintakulttuuriin](#). PS-kustamus. [Bookwell Oy](#). Jyväskylä.
- [Kauppinen, R.](#) (toim.) [Somers-Piironen, J.](#), [Vainio, J.](#), [Mäkelä, P.](#), [Viikari, F.](#), [Kataja, E.](#) 2005. [Lapsen ääni - tarina minulta](#). Pelastakaa Lapset ry.
- [Kinanen, M.](#) [Suruus](#) - vertaisryhmätyöskentelyä lasten suuryhmissä. 2009. Otavan Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- [Kotka, Riika](#). 2011. [Tarinat tunteiden tulkkina](#). [Bookwell Oy](#). Jyväskylä.